

MOJCA POKRAJČULJA

(radijska igra po motivih koroške ljudske pravljice)

Zapis koroške ljudske pravljice: Vinko Möderndorfer

dramatizacija in pesmi: Boris A. Novak

OSEBE:

MOJCA POKRAJČULJA

LISICA

ŠIVILJA

VOLK – MESAR

MEDVED – ČEVLJAR

ZAJČEK – KROJAČEK

SRNJAK – DRVAR

PRVI PRIZOR

MOJCA (*poje*): **MOJCA POKRAJČULJA**

Jaz sem Mojca Pokrajculja.
Med smetmi sem našla krajcar,
lepši od igrač, dragulja
ali luninega krajca.

Zanj sem si kupila pisker.
Sveti se ta moja hiška,
kot da je iz samih isker.

Not se skrijem kakor miška,
kadar zunaj mraz pritiska,
ko sneži in brije burja,
ko se vse nebo zabliska
in nevihta se razburja.

MOJCA (*govori*): Kako lepo je imeti toplo hiško, medtem ko zunaj pritiska mraz in pada slana! ...
Pozno je že. Kar legla bom in zaspala.

Mojca smrči. Nenadoma močno trkanje po pokrovu piskra.

MOJCA: Kdo je zunaj?! Kdo me budi sredi noči?!

LISICA: Jaz sem, lisica. Oh, Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, pusti me k sebi! Zunaj brije burja in pritiska mraz. Zmrznem, če me ne vzameš pod streho.

MOJCA: Če kaj znaš, ti odprem, drugače ne.

LISICA: Šivilja sem.

MOJCA (*se obotavlja*): Šiviljo bi resda potrebovala. Včeraj so se mi strgale nogavice. In treba bo prišiti gumbe na zimski plašč ... Ampak moja hiška je pisker in pisker je tako micken, da v njem ni dovolj prostora za dve stanovalki.

LISICA: Usmili se me, Mojca! Poslušaj mojo pesem!

(Poje) LISICA ŠIVILJA

Dobro si zapomni, Pokrajculja:
sleherna žival je huda hulja!

Ena sama je izjema: jaz.
Moj značaj je lep kot moj obraz.

Sem poštena, pametna lisica,
tvoja najboljša prijateljica.

Medve, draga moja, dobra Mojčka,
sva kot dva prisrčna, krasna dvojčka.

Če me sprejmeš pod to varno streho,
ti sešijem čudežno obleko.

MOJCA (*odpre škripajoča vrata*): Potem pa kar noter!

LISICA: Hvala, Mojca! Povem ti, ne bo ti žal.

MOJCA: Pojdiva kar spat! Pozno je že.

LISICA: Kje bom pa spala?

MOJCA: I, kje – na tleh.

LISICA: Jaz sem pa mislila, da bom spala v postelji.

MOJCA: Postelja je samo ena. In v njej bom spala jaz. Imaš kaj proti?

LISICA: Nič, nič ... Samo mislila sem, da mi boš mogoče za nocoj odstopila svojo posteljo, ker sem tako premražena.

MOJCA (*ostro*): To je moja postelja in v svoji postelji bom spala jaz! Jasno?!

LISICA (*ponižno*): Jasno.

MOJCA: Če te pa zebe, pa zlezi na peč! Tam se boš najbolj pogrela. Zdaj pa lahko noč!

LISICA: Lahko noč, Mojca!

Mojca in lisica smrčita. - Spet trkanje na vrata.

MOJCA (*jezno*): Kdo spet trka?! Le kdo me spet budi?!

VOLK: Oh, Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, slana pada in jaz zmrzujem!

MOJCA: Kdo pa sploh si?!

VOLK (*poje*): **VOLK MESAR**

Deklica, odpri mi vrata!
Spusti noter volka brata!

Veter veje, mraz pritiska,
da okrog ušes mi piska.

Volk sem, izučen mesar,
midva bova krasen par!

MOJCA (*odpre škripajoča vrata*): Ker nekaj znaš, le pridi k nama! Jutri boš pripravil meso za kosilo.

VOLK: Rade volje, Mojca. Ne boš obžalovala, da si me vzela pod streho.

MOJCA: V naši hiški je sicer gneča, a se bomo že kako stisnili.

VOLK: Nič ne skrbi zame. Se bom kar zleknil sem na tla. Lahko noč, Mojca!

MOJCA: Lahko noč!

LISICA: Lahko noč!

Mojca, lisica in volk smrčijo. Zbudi jih trkanje in javkanje.

MOJCA (*nejevoljno*): Nocoj pa ni miru! Kdo spet javka tam zunaj?

MEDVED: Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, odpri mi! Burja brije, slana pada in jaz, medved, še zmrznem, če me ne spustiš k sebi!

MOJCA: Kaj pravita, prijatelja? Ga spustimo noter?

VOLK: Dajmo ga, drugače bo zmrznil zunaj na tem groznem mrazu.

LISICA: Jaz ga pa že ne bi spustila k nam domov. Saj ni dovolj prostora niti za nas tri domačine, medved je pa tako velik in debel. Sicer pa medvedi pozimi spijo v svojih votlinah. Kaj sploh počne tukaj?!

MEDVED (*poje*): **MEDVED ČEVLJAR 1**

Odprite vrata in srce!

Med vami bom kot brat med brati.

Čeprav sem medved zaspane,

pozimi več ne morem spati,

ker vsepovsod ihti nevihta

in lomi gozd, krvava rihta.

MOJCA: Kaj pa znaš?

MEDVED (*poje*): **MEDVED ČEVLJAR 2**

Hej, Mojca, jaz bom tvoj čevljar,

zdravnik za luknje na podplatih!

Par šolenčkov dobiš v dar!

MOJCA: Čevljarja pa res potrebujem. Moji škornji so polni lukenj v podplatih.

MEDVED: Takoj zjutraj ti jih zakrpam.

MOJCA (*odpre škripajoča vrata*): Potem pa kar noter, medved boter!

MEDVED: Hvala, Mojca! Veš, zunaj je pritiskal tak mraz, da ...

MOJCA (*ga prekine*): Nam boš že jutri povedal. Zdaj smo zaspani.

MEDVED: Kje bom pa spal?

MOJCA: Pod mojo posteljo. Drugje ni prostora. Lahko noč! VSI: Lahko noč!

Vsi štirje smrčijo, ko spet – trkanje in tarnanje.

MOJCA (*obupano*): Oh ne, že spet!

ZAJČEK: Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, pusti me k sebi, zmrzujem!

MOJCA: Kdo pa si?

ZAJČEK (*poje*): **ZAJČEK KROJAČEK 1**

Jaz sem zajček, lepi palček.

Ker sem malček, me je strašno strah.

Snegec, beli prah, je pobelil mah.

Pomagajte, gozdni bratje!

MOJCA: Pomagamo ti, če kaj znaš, drugače ne. Kaj pa si po poklicu?

ZAJČEK (*poje*): **ZAJČEK KROJAČEK 2**

Mali zajček sem krojaček.

Šivam hlačke, rokavice,

nogavice za vse tačke.

MOJCA (*odpre škripajoča vrata*): Vstopi! Krojačka res potrebujem. Lanskoletno krilo sem že prerasla.

ZAJČEK: Takoj ti ukrojim novo, daj mi sukno!

MOJCA: Lepo od tebe, da si tako zagnan, a s tem boš moral počakati do jutra. Zaspani smo in moramo spati. Lahko noč!

VSI: Lahko noč!

Vsi spijo in smrčijo, le zajček drgeta od mraza.

ZAJČEK: Brrr, brrr, kako me zzebe! ...

MOJCA (*se prebudi*): Kaj pa je, zajček?

ZAJČEK: Brrr ... Prrosim te, Mojca, ne misli, da ssem nevhaležžen, ampak mene še zzzmerrraj zzebe ... Brrr.

MOJCA: Seveda, ko pa spiš pri vratih, izpod katerih piha hud prepah. Na, dam ti odejo!

ZAJČEK: Hvala, Mojca! Dobra deklica si.

Vsi spijo in smrčijo, razen Mojce, ki drgeta od mraza.

MOJCA: Brrr, brrr, kako me zzebe! ...

MEDVED (*se prebudi*): Kaj pa je, Mojca?

MOJCA: Brrr, zzzajčku sem dala odejo, zzzdaj pa mene zzebe ... Brrr ... Daj, zzzlezzzi k meni v posssteljo, medved, da me boš pogrrel!

MEDVED: Rade volje, Mojca.

LISICA (*iz ozadja*): A tako je to, Mojca? Mene nisi hotela spustiti v posteljo, zdaj pa vabiš medveda!

MOJCA: Medved je topel, ti, lisica, si pa mrzla.

LISICA: Ti, Mojca, si pa krivična!

MOJCA: Kaj si rekla?!

LISICA (*se ven maže*): Nič, nič ...

MOJCA: No, potem pa že enkrat zaspimo! Lahko noč! MEDVED in LISICA: Lahko noč!

Vsi spijo in smrčijo. Spet trkanje in stokanje.

MOJCA: Zdaj sem pa res huda! Celo noč nekdo trka in stoka in me zbuja!

SRNJAK: Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, spusti me noter, ne prenesem več burje in slane!

MOJCA: Kdo pa si in kaj znaš?

SRNJAK (*poje*): **SRNJAK DRVAR**

Jaz sem srnjak
in nisem prav nikakršen junak.

Jaz sem drvar,
nasekam ti lesa za sto omar!

MOJCA: Saj bi res potrebovali omaro, zdaj ko potrebujemo šest krožnikov in šest skodelic in šest žlic za nas, šest stanovalcev tega malega piskra.

LISICA: Kje bo pa spal?! Saj ni prostora!

MOJCA: Se bomo že stisnili.

(*Odpre škripajoča vrata.*) Kar noter, srnjaček!

SRNJAK: Hvala, Mojca! Ti si najboljša deklica na svetu!

MOJCA: Pusti zdaj zahvaljevanje! Pojdimo rajši spat! Čez pičli dve uri bomo morali že vstati.

LISICA: Srnjak, na peči že ne boš spal! Tu je moj prostor!

MOJCA: Prosim, brez prepira!

LISICA: Kakšni so ti pritepenci! Komaj pridejo, pa že hočejo izriniti nas domačine!

MOJCA (*se razjezi*): Zdaj pa mir! - Tiho! Srnjaček, pojdi spat na peč!

SRNJAK: Ampak če lisica pravi ...

MOJCA: V tej hiši sem jaz gospodarica, ne pa lisica! Lisica, ti si se že pogrela, srnjaček pa trepeta od mraza. Zato bo srnjaček zlezel na peč, ti pa zlezi v kot!

LISICA (*užaljeno*): Prav, naj vama bo! A povem vama: to ni prav ... ni prav ... ni prav ...

MOJCA: Tiho! Zdaj hočem končno malo zaspati! Lahko noč!

VSI: Lahko noč!

Vsesplošno smrčanje.

DRUGI PRIZOR

Jutranji zvoki: petelinje kikirikanje, žvrgolenje ptic ...

MOJCA: Dobro jutro vsem! Zdaj pa veselo na delo! Kdo bo poskrbel za kosilo?

VOLK: Jaz. Saj sem volk mesar. Za večerjo pa pripravim posladek. V bližini je več panjev čebel. Zakoljem jih, vse lepo otrebim, med pa očistim in spravim v lonec.

Zvečer: večerja. Vsi mlaskajo z jeziki in zadovoljno mrmrajo.

MEDVED: Mmmmm, mmmmm ...

LISICA: Nehaj, medved! Pojedel boš ves med!

MEDVED: Zato me pa kličejo MEDVED, ker rad jem MED!

ZAJČEK: Potem bi te morali imenovati MEDJED, ne pa medved!

SRNJAK: Saj sem tudi jaz medjed, čeprav sem srnjak.

VSI (*pojejo*): **ODA MEDU**

Najlepša vseh besed
je med, med, med, med, med, med!

Naj vroč je ali mrzel kakor led –
najboljši je med,
med, med, med, med!

MEDVED: Bila je izborna večerja.

ZAJČEK: Mmm, kako sem se najedel!

SRNJAK: Hvala, volk, za to razkošno pojedino!

MOJCA: Pohvaljen, volk! Zelo si se potrudil.

VOLK: Ni za kaj, ni za kaj ...

MOJCA: Tako. Zdaj je pa čas, da pokukamo pod veke. Lahko noč, prijatelji!

VSI: Lahko noč!

Vsesplošno smrčanje. Čez čas ...

LISICA: Avbe, joj, mene pa trebuh boli!

MOJCA: Lisica, pojdi v kuhinjo in skuhaj si kamilic!

LISICA: Hvala, Mojca! Tople kamilice mi bodo gotovo pomagale. (*Zase.*) Hahaha! Kakšne kamilice neki! Mene skomina po medu.

Smrčanje. Čez čas ...

LISICA: Avbe, joj, še zmeraj me trebuh boli!

MOJCA: Lisica, pojdi v kuhinjo in si skuhaj še ene kamilice!

LISICA: Hvala, Mojca! Ti si moja najboljša prijateljica. Nimaš pojma, kako sem ti hvaležna, da me imaš tako rada. (*Zase.*) Hahaha! Jaz imam pa najrajši – med, med, med! (*Lisica se oblizuje.*)

Mmmmed, mmmmed, mmmmed! ...

Vsesplošno smrčanje.

TRETJI PRIZOR

Jutranji zvoki: petelinje kikirikanje, žvrgolenje ptic ...

MOJCA: Dobro jutro vsem! Ala, veselo na delo! Lisička šiviljčka, ker si bila sinoči bolna in nisi mogla spati, pa sedaj malo dlje poleži, da se spočiješ.

LISICA: Hvala, Mojca! Ti si moja najboljša prijateljica.

Nenadoma vik in krik.

MOJCA: Kakšno kričanje je pa zdaj to?!

ZAJČEK: Ti si strd polizal!

SRNJAK: Ne jaz, pač pa ti!

MOJCA: Kaj se pa dogaja?!

VOLK: Nekdo je polizal vso strd - strd, ki sem jo jaz s tako muko pripravil, otrebil, očistil, spravil v lonec!

LISICA: Gotovo jo je pojedel medved.

MEDVED (*osuplo, jezno*): Zakaj pa jaz?!

LISICA: Saj vsi vemo, da medved pomeni - MEDJED!

MEDVED: Zdaj zdaj bom postal lisicojed, če ne boš pri priči nehala lagati!

MOJCA: Tiho!

LISICA: Ampak ...

MEDVED: Ampak ...

LISICA: Tiho! Nehajta se prepirati! ... Moramo ugotoviti, kdo je ukradel med.

MEDVED: Tat je bil domačin. Nihče drug ni vedel za strd in tudi nihče ni mogel v piskrček, ker so bila vrata zapahnjena.

SRNJAK: Ajaj, kako je to žalostno!

ZAJČEK: Grdo ti vračamo tvojo gostoljubnost, Mojca.

MEDVED: Dobrota – sirota.

SRNJAK: Moramo se oprati te sramote.

ZAJČEK: Že, a kako? Kako naj ugotovimo, kdo je ukradel med?

VOLK: Že vem! Lezimo vsi na hrbet, odprimo usta in se sončimo! Kdor je pojedel med, temu prileze nazaj in kapal mu bo od ust!

MOJCA: Dobra ideja! Pojdimo na sonce!

Ščebetanje ptic, šum vetra v vejah.

ZAJČEK: Kako je tu prijetno toplo!

SRNJAK: Tudi jaz se rad sončim.

VOLK: Ko bi le ne bilo tistega presnetega medu!

MEDVED: In tistega skrivnostnega tatu!

MOJCA: Ah, zdi se mi, da bom tu na soncu kar malce zadremala.

Smrčanje.

LISICA: Vsi so zaspali. Še sreča, da nihče ne vidi, kako mi strd leze iz želodca in mi z gobčka kaplja na tla. Hitro se moram obrisati ... Zdaj bom pa s strdjo namazala nič hudega slutečega zajčka. Samo previdno, da se ne prebudi ... Tako. Zdaj bo videti, da je zajček polizal med. Jaz pa lahko mirno zaspim.

Vsesplošno smrčanje. Čez čas veter močnejše potegne.

MOJCA: Zbudimo se, prijatelji! Mrzel veter je zavel. Pojdimo rajši noter v hiško!

MEDVED: Ah, kako prijetno sem dremal.

ZAJČEK: Meni se je sanjalo, da sem lizal med.

LISICA: Saj si ga res!

VOLK: Poglejte: zajček ima med na brkih!

MEDVED: Zajček, torej si ti MEDJED, ne pa jaz, medved!

ZAJČEK: Saj nisem jaz!

SRNJAK (*žalostno*): Zajček, zajček, kako si mogel to storiti Mojci?

ZAJČEK: Saj nisem jaz! Saj nisem jaz!

LISICA: Zajček zasluži kazen!

MEDVED: Strogo kazen!

VOLK: Najstrožjo kazen!

ZAJČEK: Ne me, prosim, ne me!

MOJCA: Pustite ga, saj je tako majhen!

LISICA: Zdaj ga pa še braniš, Mojca – nepridiprava, ki je ukradel naš med!

MOJCA: Kaj pa morem, če se mi pa smili.

LISICA: Meni se pa prav nič ne smili!

MEDVED: Dajmo ga!

LISICA: Mojca, pomagaj!

MOJCA: Pustite ga!

VSI: Premikastimo ga!

ZAJČEK: Trda mi predel Takoj moram vzeti pot pod noge!

VSI: Glejte! Beži! Ujemimo ga!

SRNJAK: Vsi za njim!

MEDVED: Čakaj, zajček, da mi padeš v šape!

MOJCA (*žalostno*): Vsi so stekli za njim. Joj, kako neusmiljeno ga podijo! In kako zajček beži! Saj si bo še polomil noge! ... Kar nekako ne morem verjeti, da je zajček ukradel med. Toda kdo je potemtakem bil tako grd, da je polizal strd?

(Poje): **KDO JE POJEDEL MED (*basen*)**

(Prva kitica je refren)

Kdo je pojedel med?

Kdo bil je sladkosned?

Kdo bil tako je grd,

da je polizal strd?

Kot že ime pove,

je medved sladkosned,

ki strašno rad poje ves med,

saj je - MEDJED!

(Refren)

Je tudi druga sled:

čeprav zagrnjen v molk,

je najbolj sladko jed

morda pospravil volk.

(Refren)

Mogoče pa srnjak

je izkoristil mrak:

brez velikih besed

je brž pojedel med!

(Refren)